

Fənn sillabusu

Ixtisas: 050810-"Turizm işinin təşkili"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Biznes statistikasi
Fənn proqramı: Fənn müəllimi tərəfindən hazırlanan işçi tədris proqramı-30.05.2024 cü il-13 sayılı pr.
Kodu: İPF- B04
Tədris ili: (2025-2026) Semestr: I
Tədris yükü: Cəmi: - 10 saat (10 saat mühazirə)
Tədris forması: Qiyabi
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 5 kredit
Auditoriya №:
Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat: Mustafayev Vəqif Rəis oğlu, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: II-I II gün saat 12⁰⁰-13⁰⁰.
E-mail ünvanı: vaqif.mustafayev.1960@mail.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a
III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Hacıyev S.M. "Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi", Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2005
2. S.M. Yaqubov, A.C. Məmmədov "Sosial-iqtisadi statistika". Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2011
3. Ə.İ. Əliyev "Statistikanın nəzəriyyəsi". Dərs vəsaiti. Bakı, 2010.
4. Ə.İ. Əliyev "Statistika". Dərs vəsaiti. Bakı, 2010

Əlavə ədəbiyyat

5. Годин, А. М. Статистика: учебник / А. М. Годин. – Москва: Дашков и К°, 2016. – 451 с.
6. Долгова, В. Н. Теория статистики : учебник и практикум для вузов / В. Н. Долгова, Т. Ю. Медведева. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 278 с.
7. Дудин, М. Н. Статистика : учебник и практикум для вузов / М. Н. Дудин, Н. В. Лясников, М. Л. Лезина. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 374 с.
8. Елисеева, И. И. Статистика: [углубленный курс]: учебник для бакалавров / И. И. Елисеева и др.]. – Москва: Юрайт: ИД Юрайт, 2016. – 565 с.
9. Зинченко, А. П. Статистика: учебник / А. П. Зинченко. – Москва: КолосС, 2016. – 566 с.
10. Ниворожкина, Л. И. Статистика: учебник для бакалавров: учебник / . – Москва: Дашков и К°. Наука–Спектр, 2015. – 415 с.
11. Статистика: учебник / [И. И. Елисеева и др.]. – Москва: Проспект, 2015. – 443 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş, Mikroiqtsadiyyat və Makroiqtisadiyyat fənlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Biznes statistikasi fənni biznes fəaliyyətlərin təhlilində statistik metodların tətbiqini öyrənən bir sahədir. Bu fənn məlumatların toplanması, təhlili, şərh edilməsi və qərar vermək üçün istifadə edilən statistik alətlər və metodlarla bağlıdır. Biznes statistikasi müxtəlif sahələrdə – istehsalat, marketing, maliyyə, əməliyyatlar və s. – qərar qəbul etmə proseslərini yaxşılaşdırmağa kömək edir. Biznes statistikasi vasitəsilə bazar tələbatı, istehsal həcmi, maliyyə vəziyyəti, işçi məhsuldarlığı və s. haqqında qiymətləndirmələr aparılır. Biznes statistikasi həmçinin məlumatların analiz edilməsi üçün əhəmiyyətli alətlər təqdim edir. Bu alətlər müştəri davranışlarını, məhsul performansını, xidmət keyfiyyətini, bazar tendensiyalarını və digər biznes proseslərini izləməyə imkan verir. Bu sahə, xüsusilə biznesin müxtəlif hissələrində olan məlumatların düzgün şəkildə təhlil edilməsi və düzgün qərarların alınması üçün vacibdir.

Biznes statistikasi fənninin əsas məqsədi tələbələrə və mütəxəssislərə statistik metodları biznes mühitində tətbiq etməyi öyrətməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: - 10 saat (10 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə		
1	Mövzu: 1. Statistika elminin predmeti, metodu və biznes statistikasının vəzifələri Plan: 1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları 2. Statistika nədir? Biznes statistikasının əsas anlayışları 3. Statistika elminin əsas sahələri və spesifik metodları 4. Statistika tədqiqatının mərhələləri 5. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı 6. Biznes statistikasının məlumat mənbələri. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış 7. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları və növləri 8. Statistik informasiyanın toplanması üsulları 9. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri. Biznesdə sorğu anketi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
2	Mövzu 2. Təsviri və ümumiləşdirici statistika. Ədədi və qrafik təsvir. Plan: 1. Deyişənin növləri və təsadüfi nümunə seçimi. Təsviri və ümumiləşdirici statistika 2. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin əsas elementləri və növləri 3. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu. Qrafiklərin növləri 4. Mutlq kəmiyyətlər haqqında anlayış 5. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış 6. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış 7. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
3	Mövzu 3. Statistika materiallarının yekunlaşdırılması və qruplaşdırılması. Orta kəmiyyətlər nəzəriyyəsi Plan 1. Statistika materiallarının yekunlaşdırılması haqqında anlayış. Qruplaşdırma metodu və onun əhəmiyyəti 2. Qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri	2	

	3. Analitik qruplaşdırmanın təşkili və aparılması. Bölgü sıraları və onların növləri 4. Orta kəmiyyət haqqında anlayış 5. Hesabi və harmonik orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri 6. Moda və median göstəricisinin iqtisadi mahiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]		
4	Mövzu 4: Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi. Variasiya göstəriciləri Plan: 1. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış 2. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri 3. Seçmənin formaları. Seçmənin qaydaları və növləri 4. Variasiya haqqında anlayış. Variasiyanın statistik göstəriciləri 5. Dispersiyanın xassələri və onların hesablanması. Dispersiyanın növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
5	Mövzu 5: İndeksler. Qiymət və tariflər statistikasi Plan: 1. İndeksler haqqında anlayış və onların təsnifatı 2. Fərdi və ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları 3. Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri 4. Qiymət və tariflərin təsnifatı 5. Qiymət və tariflərin səviyyəsinin öyrənilməsinin statistik metodları 6. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
X	Cəmi:	10	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Biznes statistikasi fənni üzrə tələblər və tapşırıqlar ümumilikdə tələbələrin statistika sahəsində əsas anlayışları mənimsəmələrini və real biznes problemlərinə tətbiq etmələrini təmin etmək məqsədi güdür. Bu fənnin məqsədi, tələbələrə statistik məlumatları toplayıb analiz etmək, qərar qəbul etmək və biznes fəaliyyətlərini daha dəqiq qiymətləndirmək üçün analitik bacarıqlar qazandırmaqdır. Tələbələr bu fənni uğurla bitirdikdə bacarmalıdırlar:

- Biznes statistikasının əsas anlayışlarını öyrənmək;
- Biznes statistikasının məlumat mənbələri haqqında biliklər əldə etmək;
- Biznesdə statistika cədvəllərinin əsas elementləri və növlərini bilmək;
- Mütləq, nisbi və orta kəmiyyət haqqında biliklər əldə etmək;
- Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında biliklər əldə etmək;
- Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyətini dərk etmək və statistikanın vəzifələri haqqında biliklər əldə etmək və s.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Biznes statistikasının əsas anlayışlarını bilir;
- Cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarır;
- Biznesdə statistik informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Biznesdə statistika müşahidəsi aparmağı bacarır;
- Biznesdə statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Biznesdə statistik cədvəllər və qrafiklərlə işləməyi bacarır və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Biznes statistikasının məlumat mənbələri. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
3. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin əsas elementləri və növləri
4. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış
5. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
6. Orta kəmiyyət haqqında anlayış
7. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
8. Variasiya haqqında anlayış. Variasiyanın statistik göstəriciləri
9. Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri
10. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Statistika haqqında anlayış və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika nədir? Biznes statistikasının əsas anlayışları
3. Statistika elminin əsas sahələri və spesifik metodları
4. Statistika tədqiqatının mərhələləri
5. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı
6. Biznes statistikasının məlumat mənbələri. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış

7. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları və növləri
8. Statistik informasiyanın toplanması üsulları
9. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri. Biznesdə sorğu anketi
10. Dəyişənin növləri və təsadüfi nümunə seçimi. Təsviri və ümumiləşdirici statistika
11. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin əsas elementləri və növləri
12. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu. Qrafiklərin növləri
13. Mütəlakə kəmiyyətlər haqqında anlayış
14. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
15. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış
16. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları
17. Statistika materiallarının yekunlaşdırılması haqqında anlayış. Qruplaşdırma metodu və onun əhəmiyyəti
18. Qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri
19. Analitik qruplaşdırmanın təşkili və aparılması. Bölgü sıraları və onların növləri
20. Orta kəmiyyət haqqında anlayış
21. Hesabi və harmonik orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
22. Moda və median göstəricisinin iqtisadi mahiyyəti
23. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
24. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri
25. Seçmənin formaları. Seçmənin qaydaları və növləri
26. Variasiya haqqında anlayış. Variasiyanın statistik göstəriciləri
27. Dispersiyanın xassələri və onların hesablanması. Dispersiyanın növləri
28. İndeksələr haqqında anlayış və onların təsnifatı
29. Fərdi və ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları
30. Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri
31. Qiymət və tariflərin təsnifatı
32. Qiymət və tariflərin səviyyəsinin öyrənilməsinin statistik metodları
33. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30 may 2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

b/m. Vaqif Mustafayev

Dərsən Əbdürrəhmanov 6.7.2025